

Emlékeztető az MPNSZ delegáció kolozsvári tanácskozásáról

(2011. október 13-14, Sapientia EMTE Tanácsterme)

Jelen vannak:

MPNSZ részéről: Besenyei Lajos, Füleky György, Csizmadia Béla

erdélyi magyar nyelvű felsőoktatás minden intézményének képviselői

a Sapientia EMTE részéről Dávid László rektor és Tonk Márton dékán,

Babes-Bolyai Tudományegyetem részéről Nagy László elnökhelyettes és Majdik Kornélia dékán,

Teológiai Intézet rektora, Rezi Elek,

Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem rektora, Gasparik Attila,

Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem, Szabó Béla dékán,

MTA Kolozsvári Területi Bizottságának elnöke, Péntek János,

Partiumi Keresztény Egyetem rektora János-Szatmári Szabolcs Dávid László rektor urat kérte meg teljes jogú képviselőre,

Erdélyi Múzeum Egyesület, Bitai Enikő főtitkár.

A megbeszélésen elhangzott fontosabb megállapítások, javaslatok:

1. Jelenleg, mintegy 39 ezerre lehet becsülni a magyar nemzetiségű hallgatók számát a romániai felsőoktatásban, egyharmaduk – **tehát 13 ezer fő – tanul magyarul.** A magyar nyelvű képzési **kínálatot 12 intézmény 125 szakja jelenti.** A magyar felsőoktatás alulfinanszírozott és alulreprezentált Romániában.
2. A romániai magyar nyelvű felsőoktatás **SPONTÁN EXPANZIÓN** esett át az elmúlt 20 év alatt, azaz: a hallgatói létszám növekedése nem járt együtt a magyar felsőoktatási piac szereplőinek összehangolt működésével. **AZ EGYES SZEREPLŐK GYAKRAN EGYMÁST GYENGÍTETTÉK, KERESZTEZTÉK.**

E vonatkozásban egy **PARADIGMAVÁLTÁSHOZ** érkeztünk: **NEM EGYÉRTELMŰ A MAGYAR EGYETEMEK ÉS FŐISKOLÁK KIHELYZETT TAGOZATAINAK MEGÍTÉLÉSE, NEGATÍV HATÁSOK IS MEGJELENNEK. Ma már az ilyen típusú „segítséget” NEM IGÉNYLIK.**

(Elhangzott, konkrét intézmények neveinek megemlítésével, hogy egyes magyar felsőoktatási intézmények alacsony színvonalon, alapvetően erdélyi oktatókkal, rendszertelen oktatási rendben dolgoznak/dolgoztak, miután „nem érte meg nekik ott maradni” kivonultak, maguk után hagyva számos problémát.)

Egyértelműen megfogalmazódott, hogy MA MÁR nem kívánatos az eddigi szemléletű **kihelyezett tagozatos képzés, egyértelműen és kifejezetten KÁROS, PIACI ELSZÍVÓ HATÁSA VAN a mára már megerősödött erdélyi magyar felsőoktatási intézmények rovására. (az egyre szűkülő potenciális hallgatói létszámkeretet tovább szűkítik.)**

Olyan területeken, ahol az erdélyi magyar felsőoktatási intézmények nem rendelkeznek megfelelő szellemi infrastruktúrával, hasznos és üdvözölt a KÖZÖS KÉPZÉSEK indítása. (ilyen tárgyalások ma is folynak több egyetemmel.)

3. Az MPNSZ által stratégiai célként kitűzött **Kárpát- medencei Magyar Nyelvű Oktatási Térség (KMOT) létrehozása teljes mértékben összhangban van az erdélyi magyar egyetemek vezetőinek véleményével.** Sőt, egyértelmű **IGÉNY FOGALMAZÓDOTT MEG** a munkálatok meggyorsítására, hangsúlyozván, hogy **feltétlenül szükség van olyan egyetemek felett álló ernyőszervezetre, amely képes lehet a közös stratégia megfogalmazására, az érdekek összehangolására, egységes minőségbiztosítás megvalósítására, az érdekelt országok kormányainál az érdekek képviselésére, javaslatok kidolgozására.**
4. Az erdélyi magyar nyelvű felsőoktatás fő problémája, hogy **a magyar kisebbség két államiság között** helyezkedik el, egyidejűleg kell megfelelnie egymással sokszor nem összhangban lévő követelményeknek. Az anyaországi együttműködésnek azt kell segítenie, hogy a román államiság keretein belül működő magyar nyelvű felsőoktatási intézmények saját állami követelményeiknek minél magasabb szinten feleljenek meg.
5. Napjainkban a legnagyobb problémát a **magyar vezető oktatók hiánya jelenti.** (Ez minden tudományterületen általános érvénnyel megjelent, az orvosképzéstől a művészeti képzésig.) Ennek fő oka a most bevezetett igen magas – és sokszor teljesíthetetlen – követelmények (publikációk, habilitáció stb.) amelynek a lehetőségei korlátozottak. Jelenleg óriási veszélyt jelent, hogy a nyugdíjazások miatt távozó magyar professzorok utánpótlását nem tudják biztosítani ezáltal a magyar nyelvű képzés lehetőségei veszélyesen beszűkülnek.
6. Az előzőekben megfogalmazott problémák megoldására illetve mérséklésére az MPNSZ-től azt várják, hogy segítse elő az anyaországi egyetemeken , hogy
 - a) tegyék lehetővé, hogy **erdélyi magyar oktatók habilitálhassanak magyar egyetemeken,** segítsék az erre való felkészülést. (Ez új követelmény a romániai felsőoktatásban, elég sok nehézség jelenik meg napjainkban e területen is.)
 - b) **A publikációs lehetőségek az erdélyi magyar oktatók számára igen szűkösek,** feltétlenül szükség lenne arra, hogy részben magyarországi szaklapokban, részben – magyar kollégák segítségével – külföldi szaklapokban tudjanak publikálni. (E követelmény szintén új, irreálisan magas, várhatóan erős gátat jelent a magyar oktatók előmenetele számára.)
 - c) **Rendkívül fontosnak tartják magyar oktatók rövidebb-hosszabb ideig történő munkavállalását az erdélyi magyar felsőoktatásban.** Ez másodállást, mellékfoglalkozást is jelenthet s erre a magyar törvények is lehetőséget adnak. Az

óraadások nem jelentenek megoldást, nem teszik lehetővé, hogy tudományos műhelyek alakulhassanak ki a magyar oktatók körül – márpedig erre van igen nagy szükség. (Felmerült az is, hogy a magyar felsőoktatásban a jelek szerint várható oktatói munkaerő felesleg – a hallgatók számának csökkentéséből automatikusan várhatóan - illetve a nyugdíjazások miatt ez a lehetőség még főállás vonatkozásában sem tűnik irrealisztikusnak.)

- d) **Doktorandusz (PhD) hallgatók fogadása** az utánpótlás szempontjából kulcskérdés. Szeretnék, ha minél több magyarországi egyetemen lenne erre lehetőség.

A találkozón felmerült és röviden ismertetett főbb kérdések egyértelműen feltételezik, hogy a problémák megoldásában kell lenni egy országhatárok feletti szervező erőnek amely alkalmas az igények közvetítésére, a követelmények összehangolására, közös oktatási-tudományos stratégia kidolgozására.

A Magyar Professzorok Nemzetközi Szövetsége küldetéséből is következően képes mindezeket felvállalni és a siker reményében tevékenykedni.

Záró megjegyzésként említem, hogy a jelenlévők **egyértelműen örömmel fogadták az MPNSZ létrejöttét, programját.** Az MPV működését nagyon hasznosnak tartották abból a szempontból, hogy közel 2 évtizeddel ezelőtt ez a szervezet teremtett fórumokat egymás megismerésére, emberi - baráti kapcsolat kialakulására. Értelemszerű, hogy ez a küldetés 8-10 év alatt teljesülvén, helyette új program nem lévén, a szervezet munkája ellaposodott, érdektelenné vált – személyektől függetlenül is. Az MPNSZ-t az MPV új, modern formájának tekintik és sokat várnak tőle.

Budapest, 2011. október 27.

Az emlékeztetőt összeállította: Besenyei Lajos